

Карпенко О. В., Карпенко В. Д., Плікус І. Й. Цифровізація як чинник стійкого розвитку бізнесу. Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в умовах інноваційних інформаційних технологій : монографія / Є. А. Карпенко, О. В. Карпенко, А. І. Мілька [та ін.]. – Полтава : ПУЕТ, 2021, С.170-183

3.10. Цифровізація як чинник стійкого розвитку бізнесу

Карпенко О. В., Карпенко В. Д., Плікус І. Й.

Ідеєю цифровий трансформації охоплений весь світ, а цифрові технології активно проникають в усі сфери життєдіяльності сучасного суспільства. Карантинні заходи, пов'язані з пандемією COVID-19 обмежили вихід з дому, об'єктивно зумовили збільшення кількості активних користувачів Інтернету і продукуваних ними даних. Пандемія коронавірусу показала, що багато бізнес-процесів дійсно можна перевести в онлайн режим без втрати ефективності. Обмежувальні заходи стримування соціальної активності навіть спонукали до зростання багатьох ІТ-рішень. При загальному негативному впливі на світову економіку, коронавірус виступив драйвером розвитку технологій віддаленої взаємодії, масштабної обробки і аналітики великих даних. В кінці квітня 2020 року ООН оприлюднила доповідь, в якій закликала країни приступити до «створення нової економіки, оскільки стара вже не буде колишньою через пандемію коронавірусу» COVID-19 [443]. В квітні 2020 р. на Всесвітньому економічному форумі (ВЕФ) було сформульовано «Принципи для зацікавлених сторін в епоху пандемії» (Stakeholder Principles in the COVID Era) [448], уточнюючі та розвиваючи підходи до відповідального ведення бізнесу. З аналогічною ініціативою у відповідь на розгортання коронакризи виступила й Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), яка зробила акцент на підтримці та розвитку відносин між «ключовими економічними агентами: найманими працівниками, постачальниками, споживачами, державою, акціонерами» [417] та іншими контрагентами. Отже з розвитком цифрових технологій виникають нові, ускладнені патерни розвитку суспільства, трансформуються і економічні суб'єкти, і цінності суспільства. В контексті проблем сталого розвитку бізнесу, відмітимо, що 26 січня 2021 року консалтингова компанія Accenture представила підсумки дослідження, заснованого на опитуванні 4051 керівників вищої ланки в 13 країнах і 19 галузях промисловості [348], які показали, що коронакриза COVID-19 призвела до розбіжності поглядів в пріоритетах щодо стійкості компаній, а також сповільнення перспектив їх зростання: «49 % європейських компаній повідомляють про зниження доходів або прибутку за останні 12 місяців і не очікують поліпшення в найближчі 12 місяців; 19 % європейських компаній, що мали хороші фінансові показники до пандемії, очікують негативну динаміку доходів або прибутку в найближчі 12 місяців; 32 % європейських

компаній очікують зростання прибутку в найближчі 12 місяців» [348]. Проте, ці дослідження показують, що компанії, котрі лідирують як у сфері впровадження цифрових технологій, так і у сфері стійких практик, майже в тричі частіше стають «лідерами завтрашнього дня». Суб'єкти господарювання, які прискорюють перехід до цифрових технологій та сталого розвитку, зможуть швидше відновитися після економічної кризи. Згідно з дослідженням [348], 45 % опитаних компаній готові інвестувати в цифрову трансформацію та сталий розвиток. Зокрема, 40 % респондентів планують вкласти значні інвестиції в штучний інтелект, 37 % – в хмарні технології, а 31 % опитаних збирається перебалансувати свої інвестиції, щоб зосередитися на стійких бізнес-моделях [348]. Аналіз сучасних економічних тенденцій підкреслює теоретичну і практичну значимість проблем ефективності та стійкості бізнесу на основі цифрових трансформацій. При цьому сталий розвиток бізнесу, що спирається на цифровізацію бізнес-процесів зумовлює трансформацію моделі ведення бізнесу, на що вказується й в доповіді ВЕФ «Універсальна мета компанії в умовах четвертої промислової революції» (The Universal Purpose of a Company in the Fourth Industrial Revolution), опублікованій в 2019 р. [425]. Недостатня розробленість концептуальних і методичних аспектів сталого розвитку бізнесу на основі цифрових трансформацій вимагає поглиблення досліджень у цій царині.

Методологічною основою нашого дослідження є системний огляд літератури, виконаний на основі міжнародних баз наукових публікацій у спробі відповісти на питання: «Які тренди формують суспільну та наукову свідомість в останні десятиліття?», «Які поняття характеризують нову соціально-економічну систему?», «Якими є позитивні та негативні ефекти цифровізації?». Розвиток технологій обробки великих даних і контент-аналізу дозволив розглянути наукові тренди, щоденні наративи, що формують як суспільну, так і наукову свідомість. До найбільш ефективних і доступних інструментів вивчення динаміки інтересу науковців та бізнес спільноти відносяться Google Trends (GT – дозволяє відстежувати зміни в змісті найбільш частих пошукових запитих) та Google Ngram Viewer (GNV – дозволяє відстежувати інтенсивність використання термінів і понять в книжкових публікаціях (в Google Books зараз оцифровано 15 млн книг, це становить близько 10 % всіх опублікованих книг); сервіс Ngram Viewer підтримує китайську, англійську, французьку, німецьку, іврит, російську та ін. мови [273]). На рис. 3.14 відображена частота використання дефініцій «промисловий» або «індустріальний» (industrial), «цифровий» (digital), «глобальний» (global), «мережі» (network), «суспільство» (community) в англійській літературі. Вони асоціюються з динамічним розвитком цифрових технологій та основними трендами розвитку цифрової економіки.

Рис. 3.14 ілюструє трансформацію поглядів суспільства протягом більш ніж двох століть. Так, максимальна частота згадок дефініцій «industrial» доводиться на 1945 р., «community» – 1998 р., «network» – 2003 р. і «global» – на 2015 р., «digital» – 2018 р. Розподіл максимальної частоти вживання розглянутих ермінів дозволяє судити про зміну сутнісних характеристик суспільства ХІХ – початку ХХІ ст. Перший тип, що домінував до 1980-х рр., можна назвати державно-промисловим, а зміни його на межі ХХІ ст. – глобальне-мережевим. Подібні характеристики умовні та не збігаються зі звичною періодизацією індустріального і постіндустріального устроїв.

.....
.....

Наприкінці зазначимо, що забезпечення стійкого розвитку неможливо без зміни типу відносин у суспільстві, правил поведінки та ціннісних установок, які трансформують традиційні форми й методи управління бізнес-процесами в цифрові. Нові концепції обробки та передачі інформації є основою для удосконалення обліково-аналітичної підтримки системи управління бізнесом.

Література.

443. Top Industries To Be Changed by Automation. URL: <https://www.usnews.com/news/best-countries/slideshows/most-likely-industries-to-bechanged-by-automation> (дата звернення: 20.01.2021).

448. WEF. COVID Action Plan. Stakeholder principles in the COVID era. Geneva: World Economic Forum, 2020 URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Stakeholder_Principles_COVID_Era.pdf (дата звернення 9.12.2020)

417. OECD. Tackling Coronavirus (COVID-19). Contributing to a Global Effort. COVID-19 and Responsible Business Conduct. 2020, Paris: OECD. URL: <http://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/covid-19-and-responsible-business-conduct-02150b06/> (дата звернення 12. 11.2020)

348. Accenture (2018), Industry Consortium Successfully Tests Blockchain Solution Developed by Accenture That Could Revolutionize Ocean Shipping, Press Release dated March 14. URL: <https://newsroom.accenture.com/news/industryconsortium-successfully-tests-blockchain-solutiondeveloped-by-accenture-that-could-revolutionize-ocean-shipping.htm>

425. Savchenko Vera, Gai Oleksandr, Yurchenko Oksana. Accounting theories and their impact on the formation and development of social expenditure accounting. Центральнoукраїнський науковий вісник. Економічні науки. 2020. Вип. 4(37). С. 251-258. URL: [http://economics.kntu.kr.ua/pdf/4\(37\)/25.pdf](http://economics.kntu.kr.ua/pdf/4(37)/25.pdf)

273. Семенова С. М. Європейський досвід обліку startup. Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку : зб. матеріалів II Всеукр. наук.-практ. конференції 29-30 березня 2018 р. Київ: КНЕУ, 2018. С. 209-212.

70. Двадцять фактів про цифровий трансформації: статистика, прогнози, опитування. URL: <https://trends.rbc.ru/trends/industry/5ece23569a79479c90f3377b><https://trends.rbc.ru/trends/industry/5ece23569a79479c90f3377b> (дата звернення: 05.01.2021).

198. Офіційний сайт агентство Statista. URL: <https://www.statista.com> (дата звернення: 05.01.2021)

409. Marianne Bradford, Dave Henderson. Barriers and Enablers to Auditors Accepting Generalized Audit Software (2017). ISACA journal. VOL 5, pp. 1-8.

377. Gallaughier J. M. E-commerce and the undulating distribution channel. Communications of the ACM. 2002. Vol. 45, no. 7. P. 89-95. URL: <https://doi.org/10.1145/514236.514240> (date of access: 25.02.2021).

115. Карпенко О. В., Плікус І. Й., Головіна Д. В. Цифрова економіка: виклики для освіти та ринку праці в Україні (на прикладі обліково-фінансових спеціальностей). Приазовський економічний вісник. 2019. Вип. 5, с. 220-228. URL: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-5-37> (дата звернення: 05.02.2021)

222. Плікус І. Й. Підприємництво та самостійна зайнятість в цифровій економіці: стан, проблеми та нові можливості. Молодий вчений. 2019. № 11. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/11/126.pdf> (дата звернення: 15.01.2021)

349. Accenture: технологии и устойчивое развитие помогут бизнесу быстрее оправиться от коронакризиса, 2021. URL: <https://www.tadviser.ru/index.php/Статья>: (дата звернення: 12. 02.2021).

442. Toffler, Alvin The Third Wave, Bantom Books, New York, 1980.

15. Безверхий К. В. Організація та методика електронного документообігу на підприємстві: стан та перспективи розвитку. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2013. Вип. 1(2).

9. Архів публікацій Національного банку України. Київ, 2020. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення 15.03.2021).